

Συνέδριο του Βερολίνου 1878.

Από τη Βικιπαίδεια.

Η πρώτη συνάντηση των πληρεξουσίων των διαφόρων χωρών στο συνέδριο του Βερολίνου. Πίνακας του Άντον φον Βέρνερ (1884) (Δημαρχείο Βερολίνου). Εικονιζόμενοι από αριστερά: ο [Βαρόνος Χάυμερλε](#), [Καρόλυ, Λωναί](#), [Γκορτσακώφ](#) (καθιστός), [Βάδικτον](#), [Κόμης του Μπήκονσφηντ](#), καθιστοί στο γραφείο οι [Ρόδοβιτς](#) και [Ουμπρίλ](#) και πίσω τους οι [Χοενλόε](#), [Μουρ](#), [Κόρτη](#) και [Ντεπρέ](#), μπροστά ένστολος ο Κόμης [Ιούλιος Αντράσου](#) και πίσω του ο [Μπρούχερ](#) ο [πρίγκιπας Βίσμαρκ](#) ανταλλάσσοντας χειραψία με τον [Σουβάλωφ](#) και πίσω τους διακρίνονται οι [Μπους Χόλσταϊν](#), δεξιότερα ο [Αμπτουλάχ Μπεης](#) και ο [Ρούσελ](#) ενώ μπροστά καθιστός ο [Μπύλο](#) και δεξιότερα ο [Σαλίσμπουρυ](#) ο [Καραθεοδωρής πασάς](#) και ο [Μεχμέτ Αλή Πασάς](#).

Το **Συνέδριο του Βερολίνου** υπήρξε ένα σπουδαίο ιστορικό διεθνές πολιτικό συνέδριο, κορυφής όπως θα λεγόταν σήμερα, που συνήλθε στο [Βερολίνο](#) και ήταν διάρκειας ενός μηνός (13 Ιουνίου - 13 Ιουλίου 1878 - ν. ημερ.). Το συνέδριο αυτό συγκλήθηκε υπό την προεδρία του καγκελάριου [Βίσμαρκ](#) και τη συμμετοχή πληρεξουσίων της [Αγγλίας](#), [Αυτροουγγαρίας](#), [Γαλλίας](#), [Ιταλίας](#), [Οθωμανικής](#) και [Ρωσικής Αυτοκρατορίας](#) και τεσσάρων βαλκανικών κρατών (Ελλάδα, Σερβία, Ρουμανία και Μαυροβούνιο), με στοχο τον καθορισμό των συνόρων των κρατών της Βαλκανικής Χερσονήσου μετά το [Ρωσοτουρκικό Πόλεμο του 1877-78](#).

Στο Συνέδριο του Βερολίνου αναπτύχθηκε έντονα πολύπλευρη διπλωματική δραστηριότητα, κύριος στόχος της οποίας ήταν η ανατροπή της [Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου](#), που είχε συνομολογηθεί τρεις μήνες πριν (3 Μαρτίου 1878) μεταξύ της Ρωσίας και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Οι αποφάσεις που έλαβε το συνέδριο σε σειρά πρωτοκόλλων διατυπώθηκαν

στη συνέχεια στη Συνθήκη του Βερολίνου (1878) που συνομολογήθηκε και υπεγράφη την ημέρα της λήξης του.

Πίνακας περιεχομένων.

- 1. Γενική εικόνα.
- 2. Ιστορικό πλαίσιο.
- 3. Οι Μεγάλες Δυνάμεις στα Βαλκάνια.
- 4. Η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου.
- 5. Ιστορικό.
- 6. Φόβοι των άλλων δυνάμεων για τη Ρωσική επιρροή.
- 7. Ο Μπίσμαρκ ως οικοδεσπότης.
- 8. Αποτελέσματα.
- 9. Βλέψεις των Αυστριακών για τη Θεσσαλονίκη.
- 10. Πληρεξούσιοι.
- 11. Πηγές - Παραπομπές.
- 12. Η συμβολή του Αλεξάνδρου Καραθεοδωρή στη Συνθήκη Βερολίνου. Του Ν. Λυγερού.

-
- 1. Γενική εικόνα.

Τα σύνορα στη Βαλκανική Χερσόνησο μετά τη [Συνθήκη του Βερολίνου \(1878\)](#)

Ο Γερμανός Καγκελάριος [Όττο φον Μπίσμαρκ](#), που ήταν επικεφαλής του Συνεδρίου, ανέλαβε να σταθεροποιήσει τα Βαλκάνια, να αναγνωρίσει τη μειωμένη ισχύ της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και να εξισορροπήσει τα αντικρουόμενα συμφέροντα της Βρετανίας, της Ρωσίας και της Αυστροουγγαρίας. προσπάθησε ταυτόχρονα να μειώσει τα οφέλη της Ρωσίας στην περιοχή και να αποτρέψει τη δημιουργία μιας [Μεγάλης Βουλγαρίας](#). Το αποτέλεσμα ήταν να μειωθούν σαφώς τα οθωμανικά εδάφη στην Ευρώπη, η Βουλγαρία να ιδρυθεί ως ανεξάρτητο πριγκιπάτο μέσα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, η [Ανατολική Ρωμυλία](#) να επιστραφεί στους Τούρκους υπό ειδικό καθεστώς και η [περιοχή της Μακεδονίας](#) να επιστραφεί τελείως στους Τούρκους, που υποσχέθηκαν μεταρρυθμίσεις. Η [Ρουμανία](#) πέτυχε πλήρη ανεξαρτησία, αφού αναγκάστηκε να αποδώσει μέρος της [Βεσσαραβίας](#) στη Ρωσία προκειμένου να αποκτήσει τη [Βόρεια Δοβρουτσά](#). Η Σερβία και το Μαυροβούνιο απέκτησαν τελικά πλήρη ανεξαρτησία, αλλά με λιγότερα εδάφη, με την Αυστροουγγαρία να καταλαμβάνει την περιοχή του Σαντζάκ.^[1] Η Αυστροουγγαρία πήρε επίσης τη [Βοσνία και Ερζεγοβίνη](#), ενώ η Βρετανία πήρε την Κύπρο.

Τα αποτελέσματα χαιρετίστηκαν αρχικά ως μεγάλο επίτευγμα για την ειρήνευση και τη σταθεροποίηση. Ωστόσο οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες δεν ήταν πλήρως ικανοποιημένοι και τα παράπονα σχετικά με τα αποτελέσματα κακοφόρμισαν μέχρι να εκραγούν κατά τους [Πρώτο](#) και [Δεύτερο Βαλκανικό Πόλεμο](#) το 1912-1913 και στη συνέχεια στον [Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο](#) το 1914. Η Σερβία, η Βουλγαρία και η Ελλάδα κέρδισαν, αλλά πολύ λιγότερο από ό, τι νόμιζαν ότι δικαιούνται. Η Οθωμανική Αυτοκρατορία, αποκαλούμενη τότε «ο ασθενής της Ευρώπης», ταπεινώθηκε και εξασθένησε σημαντικά, καθιστώμενη πιο ευάλωτη σε εσωτερικές αναταραχές και πιο ευάλωτη σε επίθεση. Παρόλο που η Ρωσία είχε νικήσει στον πόλεμο που προκάλεσε τη διάσκηψη, ταπεινώθηκε στο Βερολίνο και έφερε βαρέως τη μεταχείριση που υπέστη. Η Αυστρία απέκτησε πολλά εδάφη, γεγονός που εξόργισε τους Νότιους Σλάβους και οδήγησε σε δεκαετίες εντάσεων στη Βοσνία και Ερζεγοβίνη. Ο Μπίσμαρκ έγινε μισητός στόχος των Ρώσων εθνικιστών και των Πανσλαβιστών και διαπίστωσε ότι είχε δεσμεύσει τη Γερμανία πολύ στενά με την Αυστροουγγαρία στα Βαλκάνια.^[2]

Μακροπρόθεσμα εντάθηκαν οι εντάσεις μεταξύ Ρωσίας και Αυστροουγγαρίας, όπως και το ζήτημα των εθνοτήτων στα Βαλκάνια. Το συνέδριο

αποσκοπούσε στην αναθεώρηση της [Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου](#) και στην παραμονή της [Κωνσταντινούπολης](#) στα χέρια των Οθωμανών. Ουσιαστικά ακύρωσε τη νίκη της Ρωσίας επί της φθίνουσα Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στο Ρωσοτουρκικό Πόλεμο. Το Συνέδριο του Βερολίνου επέστρεψε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία εδάφη, που είχε δώσει η προηγούμενη συνθήκη στο [Πριγκιπάτο της Βουλγαρίας](#), κυρίως στη [Μακεδονία](#), δημιουργώντας έτσι ένα ισχυρό ρεβανσιστικό αίτημα στη Βουλγαρία που το 1912 οδήγησε στον [Α΄ Βαλκανικό Πόλεμο](#).

2. Ιστορικό πλαίσιο.

Ελληνικός εθνοτικός χάρτης των Βαλκανίων του [Ιωάννη Γεννάδιου](#)^[3], εκδοθείς από τον Αγγλο χαρτογράφο Ε. Στάνφορντ το 1877

Τις δεκαετίες που προηγήθηκαν του Συνεδρίου του Βερολίνου, στη Ρωσία και τα Βαλκάνια είχε αναπτυχθεί σε ένα κίνημα γνωστό ως Πανσλαβισμός, τον πόθο να ενωθούν όλοι οι Σλάβοι των Βαλκανίων κάτω από μία κυβέρνηση. Αυτό το κίνημα, που εξελίχθηκε παρόμοια με το [Παγγερμανικό](#) και το [Πανιταλικό](#) κίνημα, που είχαν ως αποτέλεσμα την ενοποίηση των αντίστοιχων εθνών τους, πήρε διάφορες μορφές στα διάφορα σλαβικά έθνη. Στην Αυτοκρατορική Ρωσία, ο Πανσλαβισμός σήμαινε τη δημιουργία ενός ενοποιημένου σλαβικού κράτους υπό ρωσική κυριαρχία - ουσιαστικά

ένα πρόσχημα για τη ρωσική κατάκτηση της Βαλκανικής χερσονήσου.^[4] Η υλοποίηση αυτού του στόχου θα είχε ως αποτέλεσμα τον έλεγχο των [Δαρδανελίων](#) και του [Βοσπόρου](#) από τη Ρωσία, δίνοντάς της τον οικονομικό έλεγχο της [Μαύρης Θάλασσας](#) και σημαντική αύξηση της γεωπολιτικής ισχύος της. Στα Βαλκάνια ο Πανσλαβισμός σήμαινε την ενοποίηση των Σλάβων των Βαλκανίων υπό την κυριαρχία ενός συγκεκριμένου βαλκανικού κράτους - αν και ποιο κράτος έπρεπε να λειτουργήσει ως εστία της ενοποίησης δεν ήταν πάντα σαφές. Η πρωτοβουλία κυμαινόταν μεταξύ της Σερβίας και της Βουλγαρίας. Αξίζει να υπενθυμίσουμε ότι η δημιουργία της [Βουλγαρικής Εξαρχίας](#) από τους Οθωμανούς το 1870 αποσκοπούσε στο να χωρίσει τους Βούλγαρους θρησκευτικά από τον Έλληνα Πατριάρχη και πολιτικά από τη Σερβία.^[5] Από τη σκοπιά των Βαλκανίων η χερσόνησος χρειαζόταν ένα [Πεδεμόντιο](#) και το αντίστοιχο μιας Γαλλίας για να υποστηρίξει την ενοποίησή της.^[6] Αν και οι απόψεις για το πώς θα έπρεπε να προχωρήσουν οι πολιτικές στα Βαλκάνια διέφεραν, ξεκινούσαν με την εκθρόνιση του Σουλτάνου από κυβερνήτη των Βαλκανίων και με την εκδίωξη των Οθωμανών από την Ευρώπη. Το πώς ή αν γενικά έπρεπε αυτό να προχωρήσει, ήταν το σημαντικό ερώτημα που έπρεπε να απαντηθεί στο Συνέδριο του Βερολίνου.

3. [Οι Μεγάλες Δυνάμεις στα Βαλκάνια.](#)

Τα Βαλκάνια αποτελούσαν σημαντικό θέατρο του ανταγωνισμού μεταξύ των Ευρωπαϊκών Μεγάλων Δυνάμεων το δεύτερο μισό του δέκατου ένατου αιώνα. Τόσο η Βρετανία όσο και η Ρωσία είχαν λόγο στην τύχη των Βαλκανίων. Η Ρωσία ενδιαφερόταν για την περιοχή τόσο ιδεολογικά ως πανσαλαβικός ενοποιητής όσο και για να εξασφαλίσει μεγαλύτερο έλεγχο της Μεσογείου, ενώ η Βρετανία ενδιαφερόταν να εμποδίσει τη Ρωσία να κάνει ακριβώς αυτό. Επιπλέον η ενοποίηση της Ιταλίας και της Γερμανίας είχαν εμποδίσει την ικανότητα μιας τρίτης ευρωπαϊκής δύναμης, της Αυστροουγγαρίας, να επεκτείνει περαιτέρω την επικράτειά της στα νοτιοδυτικά. Η Γερμανία, ως το ισχυρότερο ηπειρωτικό έθνος μετά το [Γαλλο-πρωσικό Πόλεμο του 1871](#) και ένας χωρίς σημαντικά άμεσα συμφέροντα στο διακανονισμό, ήταν η μόνη δύναμη που μπορούσε να διαμεσολαβήσει στο Βαλκανικό ζήτημα.^[7]

Η Ρωσία και η Αυστροουγγαρία, οι δύο δυνάμεις που επένδυαν περισσότερο στην τύχη των Βαλκανίων, ήταν σύμμαχοι της Γερμανίας στη [Συμμαχία των Τριών Αυτοκρατόρων](#), που είχε ιδρυθεί για να διατηρήσει τη μοναρχία και το συντηρητισμό στην ηπειρωτική Ευρώπη. Αυτό σήμαινε ότι

το Συνέδριο του Βερολίνου ήταν κυρίως μια διαμάχη μεταξύ υποτιθέμενων συμμάχων με αντικρουόμενους στόχους. Ο Οτο φον Μπίσμαρκ και η Γερμανική Αυτοκρατορία, ο διαιτητής της συζήτησης, έπρεπε να επιλέξουν, πριν από το τέλος του συνεδρίου, ποιον από τους συμμάχους τους να υποστηρίξουν. Η απόφαση αυτή είχε άμεσες συνέπειες για το μέλλον της ευρωπαϊκής γεωπολιτικής.^{[8][7]}

Η οθωμανική βαναυσότητα στο [Σερβοοθωμανικό Πόλεμο](#) και η βίαιη καταστολή της Εξέγερσης της Ερζεγοβίνης (1875–1877) δημιούργησαν πολιτική πίεση στη Ρωσία, που θεωρούσε τον εαυτό της προστάτη των Σέρβων, να ενεργήσει κατά της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ο ΜακΚένζι αναφέρει ότι «η συμπαράσταση για τους Σέρβους Χριστιανούς υπήρχε σε δικαστικούς κύκλους, μεταξύ των εθνικιστών διπλωματών και στις κατώτερες τάξεις και εκφράστηκε ενεργά μέσω των σλαβικών επιτροπών»..^[9] Τελικά η Ρωσία επιδίωξε και έλαβε την υπόσχεση της Αυστροουγγαρίας για ευμενή ουδετερότητα στον επερχόμενο πόλεμο με αντάλλαγμα τη μεταβίβαση της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης στην Αυστροουγγαρία με τη Σύμβαση της Βουδαπέστης του 1877.

4. Η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου.

Εθνογραφικός χάρτης του Χάινριχ Κήπερτ, 1878. Ο συγκεκριμένος χάρτης έγινε ευμενώς δεκτός στην Ευρώπη της εποχής και χρησιμοποιήθηκε ως σημείο αναφοράς στο Συνέδριο του Βερολίνου.^[10]

Μετά τη Βουλγαρική Εξέγερση του Απριλίου του 1876 και τη ρωσική νίκη στο [Ρωσοτουρκικό Πόλεμο του 1877-1878](#) η Ρωσία απελευθέρωσε σχεδόν όλες τις οθωμανικές ευρωπαϊκές κτήσεις. Οι Οθωμανοί αναγνώρισαν το Μαυροβούνιο, τη Ρουμανία και τη Σερβία ως ανεξάρτητα και τα εδάφη και των τριών επεκτάθηκαν. Η Ρωσία δημιούργησε ένα μεγάλο Πριγκιπάτο της Βουλγαρίας ως αυτόνομο, υποτελές του Σουλτάνου. Αυτό διεύρυνε τη σφαίρα επιρροής της Ρωσίας, που συμπεριέλαβε όλα τα Βαλκάνια, κάτι που θορύβησε τις άλλες δυνάμεις στην Ευρώπη. Η Βρετανία, που είχε απειλήσει με πόλεμο τη Ρωσία εάν καταλάμβανε την [Κωνσταντινούπολη](#),^[11] και η Γαλλία δεν ήθελαν άλλη δύναμη να παρέμβει στη Μεσόγειο ή τη Μέση Ανατολή, όπου και οι δύο ήταν έτοιμες να αποκομίσουν μεγάλα [αποικιοκρατικά οφέλη](#). Η Αυστροουγγαρία επιθυμούσε τον έλεγχο των Αψβούργων στα Βαλκάνια και η Γερμανία ήθελε να αποτρέψει τους συμμάχους της από το μεταξύ τους πόλεμο. Ο Γερμανός καγκελάριος Οτο φον Μπίσμαρκ συγκάλεσε έτσι το Συνέδριο του Βερολίνου για να συζητήσει την κατανομή των Οθωμανικών Βαλκανίων μεταξύ των Ευρωπαϊκών Δυνάμεων και να διατηρήσει τη Συμμαχία των Τριών Αυτοκρατόρων ενόψει του Ευρωπαϊκού [φιλελευθερισμού](#).^[12]

Στο συνέδριο συμμετείχαν η Βρετανία, η Αυστροουγγαρία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Ρωσία και η Οθωμανική Αυτοκρατορία. Αντιπρόσωποι από την Ελλάδα, τη Ρουμανία, τη Σερβία και το Μαυροβούνιο παρακολούθησαν τις συνόδους σχετικά με τα κράτη τους, αλλά δεν ήταν μέλη του Συνεδρίου. Το συνέδριο το ζήτησαν οι αντίπαλοι της Ρωσίας, ιδιαίτερα η Αυστροουγγαρία και η Βρετανία, και το φιλοξένησε το 1878 ο Οτο φον Μπίσμαρκ. Το Συνέδριο του Βερολίνου εισηγήθηκε και επικύρωσε την [ομώνυμη συνθήκη](#). Οι συναντήσεις πραγματοποιήθηκαν στην καγκελαρία του Μπίσμαρκ, το πρώην Ανάκτορο Ράτζιβιλ, από τις 13 Ιουνίου 1878 ως τις 13 Ιουλίου 1878. Το συνέδριο αναθεώρησε ή κατάργησε 18 από τα 29 άρθρα της [Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου](#). Επιπλέον, χρησιμοποιώντας ως βάση τις συνθήκες [των Παρισίων \(1856\)](#) και της Ουάσιγκτον (1871), η συνθήκη πραγματοποίησε μια εκ νέου διευθέτηση της κατάστασης στην Ανατολή.

5. Ιστορικό.

Την εποχή εκείνη, αρχές του 1878, αν και η Αγγλία είχε αντιταχθεί εξ αρχής στη φιλοπόλεμη πολιτική της Ρωσίας προσπαθώντας ν' αποτρέψει τον τελευταίο [Ρωσοτουρκικό πόλεμο](#), τελικά κατά το χρόνο που κινούνταν τα ρωσικά στρατεύματα προς την [Κωνσταντινούπολη](#) προχωρώντας εκείνη σε απ' ευθείας συνεννοήσεις συμμαχίας με τον Σουλτάνο απέστειλε στη [Προποντίδα](#), δια του στενού των [Δαρδανελίων ναυτική μοίρα](#) (14 Φεβρουαρίου 1878) υπό τον ναύαρχο Χάρμπυ. Στις δε [9 Μαρτίου](#), κατά τον χρόνο που συνομολογούταν η συνθήκη του Αγίου Στεφάνου η Αγγλία δια του [Μπέντζαμιν Ντισραέλι](#) διακήρυττε την ανάγκη της τελείας αναθεώρησής της συγκεντρώνοντας παράλληλα στη [Μάλτα](#) αγγλικές δυνάμεις που προμήνυαν ένα νέο πόλεμο.

Διαφωνώντας με αυτή την πολεμική πολιτική του πρωθυπουργού λόρδου Βήκονσφηντ, ο τότε Άγγλος υπουργός των Εξωτερικών λόρδος Στάνλεϋ (Κόμης του Δέρβυ) παραιτήθηκε και στην θέση του ανέλαβε ο φιλοπόλεμος μαρκήσιος Σώλσμπαρν ο οποίος στις [1 Απριλίου](#) (1878) απηύθυνε μια μακρά [διακοίνωση](#) προς τις [Μεγάλες Δυνάμεις](#) με δριμύτατη πολεμική κατά της συνθήκης του Αγίου Στεφάνου, με την οποία τουρκικά φρούρια περιήλθαν στη Ρωσία, η δε υφιστάμενη κατάσταση είχε ανατρέψει όλη την Βαλκανική με την είσοδο της ρωσικής επιρροής και την δημιουργία της Μεγάλης Βουλγαρίας, προβάλλοντας έτσι μία ρωσοφοβία.

Ερχόμενη παράλληλα η Αγγλία σε παρασκηνιακές συνεννοήσεις με τις άλλες Δυνάμεις και έχοντας εξασφαλίσει τη συνδρομή τους (Γαλλίας, Ιταλίας και Αυστροουγγαρίας) επικαλούμενη την παλαιότερη συνθήκη των Παρισίων 1856 με την οποία είχε δημιουργηθεί το καθεστώς με το οποίο εγγυούνταν την ακεραιότητα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας πρότεινε την άμεση σύγκληση ευρωπαϊκού συνεδρίου.

Στην αγγλική αυτή διακοίνωση που προκάλεσε ιδιαίτερη αίσθηση στη Ρωσία απήντησε ο επί των Εξωτερικών υπουργός πρίγκιπας Γκορτσακώφ με άλλη μακρά διακοίνωση στην οποία υπεραμυνόταν της συνθήκης του Αγίου Στεφάνου αντικρούοντας τους αγγλικούς ισχυρισμούς περί εξάπλωσης ρωσικής επιρροής στα Βαλκάνια. Η δε ανταλλαγή αυτών των διακοινώσεων καθώς και οι στρατιωτικές μετακινήσεις που σημειώνονταν οδηγούσαν αναπόφευκτα σε πόλεμο.

Προ αυτού του επικείμενου πολέμου η Ρωσία ζήτησε τότε από την Γερμανία επί της διμερούς υποσχετικής συμφωνίας που είχαν συνομολογήσει το προηγούμενο έτος όπως στη περίπτωση του ξεσπάσματος πολέμου, παρεμποδίσει και καθηλώσει αυστριακά στρατεύματα που θα κινού-

νταν εναντίον της, υπενθυμίζοντας τη δική της στάση στο Γαλλοπρωσικό πόλεμο το 1870. Στο αίτημα όμως αυτό ο Βίσμαρκ με τη δικαιολογία ότι ήταν υποχρεωμένος να επιτηρεί τη Γαλλία αδυνατούσε απόσπαση στρατευμάτων προς την Αυστρία. Κατόπιν αυτού η Ρωσία αναγκάστηκε να ακολουθήσει την διπλωματική οδό συνεννοήσεων για τη διευθέτηση του ζητήματος.

Στην απόφαση αυτή του Τσάρου συνέτεινε τόσο η έκδηλη αγγλική πολεμική προπαρασκευή, όσο ειδικότερα η εισήγηση του Ρώσου πρέσβη στο Λονδίνο κόμη Πέτρου Σουβάλωφ που έσπευσε στην [Αγία Πετρούπολη](#) και μετά παρρησίας εξέθεσε όπως είχαν διαμορφωθεί τα γεγονότα και τον κίνδυνο του πολέμου αντιταχθείς στη φιλοπόλεμη εισήγηση του Ρώσου στρατηγού - πρέσβη στην Κωνσταντινούπολη Ιγνάντιεφ που είχε παρσύρει τον Τσάρο στη δημιουργία της Μεγάλης Βουλγαρίας. Κατά την επιστροφή του ο Σουβάλωφ στο Λονδίνο, με ειδική αποστολή, διήλθε από το Βερολίνο όπου και συνάντησε τον φον Βίσμαρκ ο οποίος και δέχθηκε να μεσολαβήσει διπλωματικά μεταξύ των δύο μερών προς διευθέτηση του ζητήματος. Μάλιστα επ' αυτού ο Βίσμαρκ δήλωσε στο [Ράιχσταγκ](#): «Η μεσολάβηση δεν έγκειται στο έργο του διαιτητού, αλλά συνίσταται στη παροχή υπηρεσιών "honnête courtier", (= εντίμου μεσίτη, διπλωμ. όρος), φροντίζοντας όπως φέρει την υπόθεση σε αίσιο πέρας».

6. [Φόβοι των άλλων δυνάμεων για τη Ρωσική επιρροή.](#)

**Χάρτης εθνοτικής σύνθεσης των Βαλκανίων του Γερμανοάγγλου χαρ-τογράφου
Ε.Γ.Ραβενστάιν του 1870.**

Το βασικό μέλημα των συμμετεχόντων στο συνέδριο ήταν να κατάφερον ένα θανατηφόρο πλήγμα στο αναδυόμενο κίνημα του πανσλαβισμού. Το κίνημα αυτό προκαλούσε σοβαρές ανησυχίες στο Βερολίνο, και ακόμη περισσότερες στη Βιέννη, που φοβόταν ότι οι καταπιεσμένες σλαβικές εθνότητες θα εξεγείρονταν εναντίον των [Αψβούργων](#). Το Λονδίνο και το Παρίσι ανησυχούσαν από την εξασθένηση της επιρροής της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και για τη ρωσική πολιτιστική επέκταση προς νότο, όπου τόσο η Βρετανία όσο και η Γαλλία ήταν έτοιμες να αποικίσουν την [Αίγυπτο](#) και την [Παλαιστίνη](#). Μέσω της Συνθήκης του Σαν Στεφάνου, οι Ρώσοι, με τον υπουργό εξωτερικών Αλέξανδρο Γκορτσάκοφ, κατάφεραν να δημιουργήσουν ένα βουλγαρικό αυτόνομο πριγκιπάτο υπό την κατ' όνομα κυριαρχία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, πυροδοτώντας έτσι τους καλά εδραιωμένους φόβους της Βρετανίας για την ανάπτυξη της ρωσικής επιρροή στη Μέση Ανατολή. Το νέο πριγκιπάτο, συμπεριλαμβανομένου ενός πολύ μεγάλου τμήματος της [Μακεδονίας](#) και με πρόσβαση στο [Αιγαί](#), θα μπορούσε εύκολα να απειλήσει τα [Στενά](#) που χωρίζουν τη [Μαύρη Θάλασσα](#) από τη [Μεσόγειο](#). Αυτή η ρύθμιση δεν ήταν αποδεκτή από το Λονδίνο, που θεωρούσε ολόκληρη τη Μεσόγειο ως βρετανική [σφαίρα επιρροής](#) και έβλεπε κάθε ρωσική προσπάθεια να αποκτήσει πρόσβαση εκεί ως σοβαρή απειλή για τη δύναμή του. Στις 4 Ιουνίου, πριν το συνέδριο ξεκινήσει στις 13 Ιουνίου, ο πρωθυπουργός [Ντισραέλι](#) είχε ήδη συνάψει τη [Συνθήκη της Κύπρου](#), μια μυστική συμμαχία με τους Οθωμανούς εναντίον της Ρωσίας, με την οποία η Βρετανία έλαβε την άδεια να καταλάβει το στρατηγικά τοποθετημένο νησί της Κύπρου. Η συμφωνία αυτή προκάθρισε τη θέση του Ντισραέλι κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου και τον οδήγησε να διατυπώσει απειλές για την εξαπόλυση ενός πολέμου ενάντια στη Ρωσία αν δεν συμμορφωνόταν με τα τουρκικά αιτήματα. Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ του Υπουργού Εξωτερικών της Αυστροουγγαρίας [Γκιούλα Αντράσου](#) και του Βρετανού ομολόγου του Μαρκήσιου του Σόλσμπερι είχαν ήδη "τελειώσει στις 6 Ιουνίου με τη Βρετανία να συμφωνεί με όλες τις αυστριακές προτάσεις σχετικά με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη που επρόκειτο να κατατεθούν στο Συνέδριο, ενώ η Αυστρία θα υποστήριζε τις βρετανικές απαιτήσεις".^[13]

7. Ο Μπίσμαρκ ως οικοδεσπότης.

Το Συνέδριο του Βερολίνου θεωρείται συχνά το αποκορύφωμα της «Μάχης των Καγκελαρίων», του Αλέξανδρου Γκορτσάκοφ της Ρωσίας και του Οτο φον Μπίσμαρκ της Γερμανίας. Κατάφεραν να πείσουν αποτελεσματικά τους άλλους ευρωπαίους ηγέτες ότι μια ελεύθερη και ανεξάρτητη Βουλγαρία θα βελτίωνε σε μεγάλο βαθμό την ασφάλεια από τους κινδύνους που θα προκαλούσε η αποσύνθεση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Σύμφωνα με τον ιστορικό Εριχ Αικ, ο Μπίσμαρκ υποστήριξε τη θέση της Ρωσίας ότι "η τουρκική κυριαρχία πάνω σε μια χριστιανική κοινότητα (Βουλγαρία) ήταν ένας αναχρονισμός που αναμφισβήτητα οδηγούσε σε εξέγερση και αιματοχυσία και έπρεπε επομένως να τερματιστεί".^[14] Ως απόδειξη της αυξανόμενης εχθρότητας στην περιοχή χρησιμοποιήθηκε η Μεγάλη Ανατολική Κρίση του 1875 (σειρά εξεγέρσεων στα Οθωμανικά εδάφη της Βαλκανικής).

Σύνορα της Βουλγαρίας σύμφωνα με την αρχική [Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου](#) (κόκκινες λωρίδες) και της [Συνθήκης του Βερολίνου](#) (συμπαγές κόκκινο), που την αντικατέστησε.

Ο τελικός στόχος του Μπίσμαρκ κατά το Συνέδριο του Βερολίνου δεν ήταν να μεταβάλει τη θέση της Γερμανίας στη διεθνή σκηνή. Δεν ήθελε να διαταράξει τη [Συμμαχία των Τριών Αυτοκρατόρων](#) επιλέγοντας σύμμαχο μεταξύ Ρωσίας και Αυστρίας. Για να διατηρήσει την ειρήνη στην Ευρώπη, ο Μπίσμαρκ προσπάθησε να πείσει τους άλλους ευρωπαίους διπλωμάτες να μοιραστούν τα Βαλκάνια, ώστε να προωθήσουν μεγαλύτερη σταθερότητα. Κατά τη διαδικασία αυτής της μοιρασιάς η Ρωσία άρχισε να αισθάνεται ριγμένη, παρόλο που τελικά απέκτησε ανεξαρτησία για τη Βουλγαρία. Έτσι μπορεί κανείς να δει τις ρίζες των προβλημάτων της συμμαχίας στην Ευρώπη πριν από τον [Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο](#). Ένας λόγος για τον οποίο ο Μπίσμαρκ μπόρεσε να μεσολαβήσει στις διάφορες εντάσεις που παρουσιάστηκαν στο συνέδριο του Βερολίνου ήταν ο διπλωματικός χαρακτήρας του. Επεδίωξε ειρήνη και σταθερότητα όταν οι διεθνείς υποθέσεις δεν αφορούσαν άμεσα τη Γερμανία. Θεώρησε την τρέχουσα κατάσταση στην Ευρώπη ως ευνοϊκή για τη Γερμανία, επομένως οποιαδήποτε σύγκρουση μεταξύ των μεγάλων ευρωπαϊκών δυνάμεων που θα απειλούσε το στάτους κβο (υπάρχουσα κατάσταση) ήταν ενάντια στα γερμανικά συμφέροντα. Και στο Συνέδριο του Βερολίνου «η Γερμανία δεν μπορούσε να αποσπάσει κανένα πλεονέκτημα από την κρίση» που είχε συμβεί στα Βαλκάνια το 1875.^[14] Έτσι ο Μπίσμαρκ προέβαλε την αμεροληψία εκ μέρους της Γερμανίας στο Συνέδριο. Αυτός ο ισχυρισμός του επέτρεψε να προεδρεύει των διαπραγματεύσεων με άγρυπνο μάτι για τυχόν λάθη.

Αν και οι περισσότεροι Ευρωπαίοι πήγαν στο Συνέδριο αναμένοντας μια διπλωματική παράσταση, όπως στο [Συνέδριο της Βιέννης](#), έμελλε να απογοητευθούν. Ο Μπίσμαρκ, δυσαρεστημένος για τη διεξαγωγή του Συνεδρίου με την καλοκαιρινή ζέστη, δεν είχε πολύ όρεξη ούτε μεγάλη χαμηλή ανοχή για ανοησίες. Έτσι κάθε κωλυσιεργία κοβόταν με το μαχαίρι από το δύστροπο Γερμανό καγκελάριο. Οι πρεσβευτές από τα μικρά Βαλκανικά κράτη, των οποίων αποφασιζόταν η μοίρα, είχαν ελάχιστα τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τις διπλωματικές συναντήσεις, που ήταν κυρίως μεταξύ των εκπροσώπων των Μεγάλων Δυνάμεων.^[15]

Σύμφωνα με το [Χένρυ Κίσινγκερ](#)^[16] με το συνέδριο έγινε μια αλλαγή στη Ρεαλπολιτική του Μπίσμαρκ. Μέχρι τότε, καθώς η Γερμανία είχε γίνει υπερβολικά ισχυρή για να μένει απομονωμένη, η πολιτική του ήταν να διατηρηθεί η Συμμαχία των Τριών Αυτοκρατόρων. Τώρα που δεν μπορούσε πλέον να βασιστεί στη συμμαχία της Ρωσίας, άρχισε να διαμορφώνει σχέσεις με όσο το δυνατόν περισσότερους αντιπάλους του.

8. Αποτελέσματα.

Χάρτης εθνοτικής σύνθεσης των Βαλκανίων του 1877 του Α. Συνβέ, γνωστού Γάλλου καθηγητή του Οθωμανικού Λυκείου της Κωνσταντινού-πολης.

Υπό την πίεση της Ρωσίας η Ρουμανία, η Σερβία και το Μαυροβούνιο ανακηρύχθηκαν ανεξάρτητα πριγκιπάτα. Η Ρωσία διατήρησε τη Νότια Βεσσαραβία, που είχε προσαρτήσει στο Ρωσοτουρκικό πόλεμο, αλλά το Βουλγαρικό κράτος που είχε δημιουργήσει διχοτομήθηκε αρχικά και στη συνέχεια χωρίστηκε περαιτέρω στα Πριγκιπάτα της Βουλγαρίας και της Ανατολικής Ρωμυλίας, που και τα δύο είχαν κατ' όνομα αυτονομία υπό τον έλεγχο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.^[17] Στη Βουλγαρία δόθηκαν εγγυήσεις εναντίον της τουρκικής παρέμβασης, αλλά αυτές αγνοήθηκαν σε μεγάλο βαθμό. Η Ρουμανία έλαβε τη Δοβρουτσά. Το Μαυροβούνιο πήρε τον Νίκσιτς μαζί με τις σημαντικές Αλβανικές περιοχές της Ποντογκόριτσα, του Μπαρ και του Πλάβ-Γκούσινιε. Η Τουρκική κυβέρνηση, ή Υψηλή Πύλη, συμφώνησε να τηρήσει τις προβλέψεις, που περιέχονταν στον Οργανικό Νόμο του 1868 και να εγγυηθεί τα πολιτικά δικαιώματα των μη Μουσουλμάνων υπηκόων. Η περιοχή της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης παραχωρήθηκε στη διοίκηση της Αυστροουγγαρίας, που έλαβε επίσης το δικαίωμα να έχει φρουρά στο Σαντζάκι του Νόβι Παζάρ, μια μικρή παραμεθόρια περιοχή

μεταξύ Μαυροβουνίου και Σερβίας. Δρομολογήθηκε άμεσα η μελλοντική προσάρτηση της Βοσνίας και Ερζεγοβίνης στους Αψβούργους. Η Ρωσία συμφώνησε ότι η Μακεδονία, το πιο σημαντικό στρατηγικό τμήμα των Βαλκανίων, ήταν πολύ πολυεθνικό για να είναι τμήμα της Βουλγαρίας και επέτρεψε να παραμείνει υπό τους Οθωμανούς. Η Ανατολική Ρωμυλία, που είχε τις δικές της μεγάλες Τουρκική και Ελληνική μειονότητες, έγινε αυτόνομη επαρχία υπό Χριστιανό κυβερνήτη, με πρωτεύουσα τη Φιλιπούπολη. Το υπόλοιπο τμήμα της αρχικής "Μεγάλης Βουλγαρίας" έγινε το νέο Βουλγαρικό κράτος.

Αλληγορική απεικόνιση της Βουλγαρικής αυτονομίας μετά τη Συνθήκη του Βερολίνου. Λιθογραφία του Νικολάι Πάβλοβιτς.

Στη Ρωσία το Συνέδριο του Βερολίνου θεωρήθηκε θλιβερή αποτυχία. Νικώντας τελικά τους Τούρκους μετά τους αναποτελεσματικούς Ρωσοτουρκικούς πολέμους του παρελθόντος, πολλοί Ρώσοι περίμεναν "κάτι κολοσιαίο" - μια αναδιάταξη των βαλκανικών συνόρων προς όφελος των ρωσικών εδαφικών φιλοδοξιών. Αντ' αυτού η νίκη της Ρωσίας είχε ως αποτέλεσμα οφέλη της Αυστροουγγαρίας στο Βαλκανικό μέτωπο. Αυτά τα οφέλη προήλθαν από την προτίμηση των ευρωπαϊκών δυνάμεων για μια ισχυρή Αυστροουγγαρία, μια αυτοκρατορία που δεν απειλούσε βασικά κανένα, από μια ισχυρή Ρωσία, που είχε εγκλωβιστεί σε ανταγωνισμό με τη Βρετανία για το μεγαλύτερο μέρος του αιώνα. Ο Ρώσος υπουργός Γκορτσάκοφ δήλωσε για τη Συνθήκη του Βερολίνου που ακολούθησε «Θεωρώ τη Συνθήκη του Βερολίνου τη σκοτεινότερη σελίδα της ζωής μου». Ο ρωσικός λαός ήταν εξοργισμένος από την ευρωπαϊκή αποκήρυξη των πολιτικών κερδών τους και αν και υπήρχε η σκέψη ότι αυτό αποτελούσε μόνο

ένα μικρό παραπάτημα στο δρόμο προς τη ρωσική ηγεμονία στα Βαλκάνια, στην πράξη χάριζε τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και τη Σερβία στη σφαίρα επιρροής της Αυστρίας, ουσιαστικά αφαιρώντας όλη την ρωσική επιρροή από την περιοχή.^[18]

Οι Σέρβοι ήταν αναστατωμένοι με "τη Ρωσία [...] που συναίνεσε στην εκχώρηση της Βοσνίας στην Αυστρία".^[19]

Ο Ρίστιτς, που ήταν ο πρώτος πληρεξούσιος της Σερβίας στο Βερολίνο, αναφέρει πώς ζήτησε από το Γιόμινι, έναν από τους Ρώσους αντιπροσώπους, τι παρηγοριά παρέμεινε στους Σέρβους. Ο Γιόμινι απάντησε ότι θα έπρεπε να έχει κατά νου ότι «η κατάσταση ήταν μόνο προσωρινή επειδή μέσα σε δεκαπέντε χρόνια το αργότερο θα αναγκαστούμε να πολεμήσουμε την Αυστρία». «Μάταιη παρηγοριά!» σχολίασε ο Ρίστιτς.^[19]

Η Ελληνική Αντιπροσωπεία στο Συνέδριο του Βερολίνου.

Η Ιταλία δυσαρεστήθηκε από τα αποτελέσματα του Συνεδρίου και οι εντάσεις μεταξύ Ελλάδας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας έμειναν ανεπίλυτες. Οι Βόσνιοι και Ερζεγοβίνιοι θα αποδεικνύονταν επίσης πρόβλημα για την Αυστροουγγρική Αυτοκρατορία τις επόμενες δεκαετίες. Η Συμμαχία των Τριών Αυτοκρατόρων, που είχε ιδρυθεί το 1873, διαλύθηκε, καθώς η Ρωσία είδε την έλλειψη γερμανικής υποστήριξης στο θέμα της πλήρους ανεξαρτησίας της Βουλγαρίας ως αθέτηση της πίστης και της συμμαχίας. Οι μεθοριακές διαφορές μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας δεν επιλύθηκαν. Το 1881, μετά από παρατεταμένες διαπραγματεύσεις, έγιναν αποδεκτά κατόπιν συμβιβασμού σύνορα μετά από ναυτική επίδειξη των Δυνάμεων, με

αποτέλεσμα την παραχώρηση της [Θεσσαλίας](#) και του [Νομού Άρτας](#) στην Ελλάδα.

Έτσι το συνέδριο έσπειρε τους σπόρους περαιτέρω συγκρούσεων, συμπεριλαμβανομένων των Βαλκανικών Πολέμων και τελικά του [Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου](#). Στην «Εγκύκλιο του Σόλσμπερι» της 1ης Απριλίου 1878 ο Βρετανός Υπουργός Εξωτερικών, Μαρκήσιος του Σόλσμπερι, κατέστησε σαφείς τις αντιρρήσεις της κυβέρνησής του για τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου και την ευνοϊκή θέση στην οποία έφερε τη Ρωσία.^[20] Σύμφωνα με τον Α.Τ.Π. Τέιλορ, γράφοντας το 1954: Αν είχε διατηρηθεί η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου, τόσο η Οθωμανική Αυτοκρατορία όσο και η Αυστροουγγαρία θα μπορούσαν να είχαν επιζήσει μέχρι σήμερα. Οι Βρετανοί, εκτός από το Ντισραέλι σε σπάνιες στιγμές του, περίμεναν λιγότερα και ως εκ τούτου απογοητεύτηκαν και λιγότερο. Ο Σόλσμπερι έγραψε στα τέλη του 1878: "Θα δημιουργήσουμε ένα ετοιμόρροπο είδος είδος τουρκικής κυριαρχίας και πάλι στα νότια Βαλκάνια, αλλά είναι μια απλή ανάπαυλα, δεν τους έχει απομείνει ζωή".^[21]

Παρόλο που το Συνέδριο του Βερολίνου αποτέλεσε σκληρό πλήγμα για τον πανσλαβισμό, κατ'ουδένα τρόπο δεν επέλυσε το ζήτημα της περιοχής. Οι Σλάβοι των Βαλκανίων βρίσκονταν ακόμη στην πλειοψηφία τους υπό μη σλαβική κυριαρχία, χωρισμένοι μεταξύ της κυριαρχίας της Αυστροουγγαρίας και της προβληματικής Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Τα σλαβικά κράτη των Βαλκανίων έμαθαν στην πράξη ότι η ομαδοποίησή τους ως Σλάβων δεν τους ωφελούσε τόσο όσο το να παίζουν με τις επιθυμίες μιας γειτονικής Μεγάλης Δύναμης, ζημιώνοντας την ενότητα των Σλάβων της Βαλκανικής και ενθαρρύνοντας τον ανταγωνισμό μεταξύ των νεοσύστατων σλαβικών κρατών.^[22]

Οι βαθύτερες εντάσεις της περιοχής θα συνεχίσουν να σιγοβράζουν για πάνω από τριάντα χρόνια μέχρι να εκραγούν ξανά στους [Βαλκανικούς Πολέμους του 1912-1913](#). Το 1914 η [δολοφονία του Αρχιδούκα Φραγκίσκου Φερδινάνδου της Αυστρίας](#) οδήγησε στον [Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο](#). Εκ των υστέρων διαπιστώνουμε ότι ο δηλωμένος στόχος της διατήρησης της ειρήνης και της ισορροπίας των δυνάμεων στα Βαλκάνια απέτυχε εντελώς, καθώς η περιοχή παρέμεινε θέατρο σύγκρουσης των πολιτικών των Μεγάλων Δυνάμεων επί μακρόν τον 20ό αιώνα.^[23]

9. Βλέψεις των Αυστριακών για τη Θεσσαλονίκη.

Ο Υπουργός Εξωτερικών της Αυστροουγγαρίας [Γκιούλα Αντράσου](#), εκτός από την κατοχή και τη διοίκηση της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, έλαβε επίσης το δικαίωμα να εγκαταστήσει φρουρές στο [Σαντζάκι του Νόβι Παζάρ](#), που παρέμεινε υπό την οθωμανική κυβέρνηση. Το Σαντζάκι διατήρησε το διαχωρισμό Σερβίας και Μαυροβουνίου και οι εκεί αυστρουγγρικές φρουρές δυνητικά άνοιγαν το δρόμο για μια έφοδο στη [Θεσσαλονίκη](#), που «θα έθετε το δυτικό μισό των Βαλκανίων υπό μόνιμη αυστριακή επιρροή». ^[24] "Οι ανώτερες [Αυστροουγγρικές] στρατιωτικές αρχές επιθυμούσαν [μια ...] άμεση σημαντική εκστρατεία με στόχο τη Θεσσαλονίκη". ^[25]

Στις 28 Σεπτεμβρίου 1878 ο Υπουργός Οικονομικών, Κόλομαν φον Τσελ, απείλησε να παραιτηθεί αν επιτρεπόταν στο στρατό, πίσω από τον οποίο βρισκόταν ο [Αρχιδούκας Αλβέρτος](#), να προχωρήσει στη Θεσσαλονίκη. Κατά τη σύνοδο του Ουγγρικού Κοινοβουλίου της 5ης Νοεμβρίου 1878 η αντιπολίτευση έκανε πρόταση μομφής κατά του Υπουργού Εξωτερικών για παραβίαση του συντάγματος με την πολιτική του κατά τη διάρκεια της Κρίσης της Εγγύς Ανατολής και την κατοχή της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης. Η πρόταση απορρίφθηκε με 179 έναντι 95. Με την κατάταξη και τον φάκελο της αντιπολίτευσης οι πιο σοβαρές κατηγορίες έγιναν εναντίον του Αντράσου ^[25]

Στις 10 Οκτωβρίου 1878 ο Γάλλος διπλωμάτης Μελχιόρ ντε Βογκέ περιέγραψε την κατάσταση ως εξής:

Ιδιαίτερα στην Ουγγαρία η δυσαρέσκεια που προκλήθηκε από αυτή την «περιπέτεια» είχε φτάσει στο σοβαρότερο βαθμό, από αυτό το έντονο συντηρητικό ένστικτο που εμψυχώνει τη φυλή των Μαγιάρων και είναι το μυστικό των πεπρωμένων του. Αυτό το έντονο και αποκλειστικό ένστικτο εξηγεί το ιστορικό φαινόμενο μιας απομονωμένης ομάδας, ολιγάριθμης, που κυριαρχεί ακόμη σε μια χώρα που κατοικείται από μια πλειοψηφία λαών διαφορετικών φυλών και αντιφατικών προσδοκιών και παίζει ρόλο στις ευρωπαϊκές υποθέσεις πάνω από κάθε αναλογία αριθμητική της σημασίας ή πνευματικού της πολιτισμού. Αυτό το ένστικτο αφυπνίζεται σήμερα και προειδοποιεί ότι θεωρεί ότι η κατοχή της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης αποτελεί απειλή, η οποία, εισάγοντας νέα σλαβικά στοιχεία στον ουγγρικό πολιτικό οργανισμό και παρέχοντας ένα ευρύτερο πεδίο και περαιτέρω στρατολόγηση για την κροατική αντιπολίτευση, θα ανατρέψει την ασταθή ισορροπία στην οποία εδράζεται η ουγγρική κυριαρχία. ^[26]

10. Πληρεξούσιοι.

- α. **Ηνωμένο Βασίλειο**
- Μπέντζαμιν Ντισραέλι Κόμης του Μπίκονσφιλντ (Πρωθυπουργός).
 - Μαρκήσιος του Σόλσμπερι (Υπουργός Εξωτερικών).
 - Βαρόνος Αμπτχιλ (Πρέσβης στη Γερμανία).
- β. **Ρωσική Αυτοκρατορία**.
- Πρίγκιπας Γκορτσάκοφ (Υπουργός Εξωτερικών).
 - Κόμης Σουβάλοφ (Πρέσβης στη Μεγάλη Βρετανία).
 - Βαρόνος του Ουμπρίλ (Πρέσβης στη Γερμανία).
- γ. **Γερμανική Αυτοκρατορία**.
- Όττο φον Μπίσμαρκ (Καγκελλάριος).
 - Πρίγκιπας Χοχενλόχε (Πρέσβης στη Γαλλία).
 - Μπέρνχαρντ Ερνστ φον Μπίλοφ (Υπουργός Εξωτερικών).
- δ. **Αυστροουγγαρία**.
- Κόμης Αντράσου (Υπουργός Εξωτερικών).
 - Κόμης Κάρολι (Πρέσβης στη Γερμανία).
 - Βαρόνος Χάινριχ Καρλ φον Χάουμμερλε (Πρέσβης στην Ιταλία).
- ε. **Γαλλική Δημοκρατία**.
- Ουίλιαμ Ουόντιγκντον (Υπουργός Εξωτερικών).
 - Κόμης ντε Σεν-Βαγιέ.
 - Μεσιέ Ντεσπρέ
- στ. **Βασίλειο της Ιταλίας**.
- Κόμης Κόρτι (Υπουργός Εξωτερικών).
 - Κόμης ντε Λονέ.
- ζ. **Οθωμανική Αυτοκρατορία**.
- Καραθεοδωρής Πασάς.
 - Σαντουλάχ Πασάς.
 - Μεχμέτ Αλή Πασάς.
 - Αρχιεπίσκοπος Αρμενίων Μκρτιχ Κριμιάν.
- η. **Ρουμανία**.
- Ιον Μπρετιάνου.
 - Μιχαήλ Κογκελνιτσεάνου.
- θ. **Ελλάδα**.
- Θεόδωρος Δηλιγιάννης.
- ι. **Σερβία**.

- [Γιόβαν Ρίστιτς](#).
 - ια. [Μαυροβούνιο](#).
 - Μπόζο Πέτροβιτς.
 - Στάνκο Ράντονιτς.
 - ιβ. [Αλβανοί της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας](#).
 - Αμπντίλ Φρασέρι.
 - Γιάνι Βρέτο
-

12. Η συμβολή του Αλεξάνδρου Καραθεοδωρή στη Συνθήκη Βερολίνου. Του Ν. Λυγερού.

Για να κατανοήσουμε την πραγματική συμβολή του Αλεξάνδρου Καραθεοδωρή στη Συνθήκη Βερολίνου, πρέπει να αναλύσουμε τα δεδομένα που δημιούργησε η Συνθήκη Αγίου Στεφάνου Κωνσταντινουπόλεως (3 Μαρτίου 1878). Με αυτήν τη συνθήκη τερματίζεται ο δεύτερος ρωσο-τουρκικός πόλεμος (Απρίλιος 1877 – Ιανουάριος 1878) και ανακηρύσσεται η Βουλγαρία ως μεγάλη Ηγεμονία που περιλαμβάνει την τωρινή Βουλγαρία, την Ανατολική Ρωμυλία, τη Δυτική Θράκη και τη Μακεδονία με το λιμάνι της Καβάλας εκτός από τη Θεσσαλονίκη και τη Χαλκιδική. Η Ρουμανία, η Σερβία και το Μαυροβούνιο καθίστανται ανεξάρτητα κράτη. Η δημιουργία της Μεγάλης Βουλγαρίας εξυπηρετεί και τον εκβουλγαρισμό εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων. Ο Τσάρος είχε διατάξει τον εκπρόσωπό του το εξής: «Μηδεμίαν σπιθαμήν υπέρ της Ελλάδος». Και εκείνος δήλωσε στους Βούλγαρους κατά την υπογραφή: «Τώρα οι Έλληνες ας έλθουν κολυμπώντας εις την Κωνσταντινούπολιν». Η όλη συνθήκη είναι εις βάρος του ελληνισμού. Η Ρωσία δεν τήρησε τις υποσχέσεις της απέναντι στην Ελλάδα και διαμόρφωσε τη στάση της αναφορικά με το ανατολικό ζήτημα. Ο ίδιος ο Offeicoff ομολογεί ότι: «Εξαιρουμένων των βορείων διαμερισμά-

των, οι πληθυσμοί των άλλων περιφερειών είναι έτοιμοι ίνα ενδίδοντες και εις την ελαχίστην πίεσιν δηλώσουν, ότι δεν είναι Βούλγαροι, ότι αναγνωρίζουν το Πατριαρχείον και προτιμούν τα Ελληνικά Σχολεία και τους Έλληνας καθηγητάς». Μετά τη Συνθήκη Αγίου Στεφάνου υπήρξε η Συμφωνία Λονδίνου (30 Μαΐου 1878) που τροποποιεί την οροθεσία της Βουλγαρίας. Η Συνθήκη Βερολίνου (13 Ιουλίου 1878) γίνεται μετά το Συνέδριο Βερολίνου (13 Ιουνίου – 13 Ιουλίου 1878). Η Ελλάδα δεν συμμετέχει στο Συνέδριο. Και ο Αλέξανδρος Καραθεοδωρής είναι ο εκπρόσωπος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η ανατροπή της Συνθήκης Αγίου Στεφάνου δεν επιτρέπει την ύπαρξη της Μεγάλης Βουλγαρίας εις βάρος της Ελλάδας. Στην Ανατολική Ρωμυλία ως γλώσσες καθορίζονται η Ελληνική, η Βουλγαρική και η Τουρκική με ισότιμο τρόπο. Η Θεσσαλία πλην Ελασσόνας και η περιοχή της Άρτας ανήκουν πλέον στην Ελλάδα. Ένα από τα επιχειρήματα της αναθεώρησης της Συνθήκης του Αγίου Στεφάνου, είναι η καταπάτηση των δικαιών των Ελλήνων της Μακεδονίας και της Θράκης. Με τη νέα Συνθήκη ιδρύεται αυτόνομη Επαρχία, η Ανατολική Ρωμυλία, διοικούμενη από Χριστιανό Διοικητή διορισμένο από την Οθωμανική Αυτοκρατορία. Στην επαρχία αυτή δεν δικαιούται να διατηρεί στρατό. Όπου υπάρχει ισχυρό χριστιανικό στοιχείο, η Υψηλή Πύλη εισάγει διοικητικές μεταρρυθμίσεις. Ο Γάλλος αντιπρόσωπος ζητεί διαρρυθμίσεις των συνόρων υπέρ της Ελλάδας. Το αποτέλεσμα της Συνθήκης ήταν η αλλαγή των σχέσεων της Ελλάδας με τη Βουλγαρία και τη Ρωσία. Τοπικά στα Βαλκάνια, η Ελλάδα βγαίνει κερδισμένη και το ίδιο ισχύει και για τους Χριστιανούς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Η υποστήριξη της γαλλικής διπλωματίας και τα συμφέροντα της Αγγλίας που πήρε στο ενδιάμεσο την Κύπρο (4 Ιουνίου και 1 Ιουλίου 1878) λειτούργησαν θετικά για τις διεκδικήσεις του ελληνισμού. Και ο ελληνισμός κέρδισε τόσα που ο Αλέξανδρος Καραθεοδωρής δέχτηκε επιθέσεις για τη συμβολή του από αξιωματούχους της Υψηλής Πύλης.

11. Πηγές – Παραπομπές.

1. [↑ Vincent Ferraro. The Austrian Occupation of Novibazar, 1878–1909 \(based on: Anderson, Frank Maloy and Amos Shartle Hershey, Handbook for the Diplomatic History of Europe, Asia, and Africa 1870–1914. National Board for Historical Service. Government Printing Office, Washington, 1918.](#)
2. [↑ Jerome L. Blum, et al. The European World: A History\(1970\) p. 841](#)
3. [↑ Zartman, I. William. «Understanding Life in the Borderlands». σελ. 169.](#)

4. [↑](#) Ragsdale, Hugh, and V. N. Ponomarev. Imperial Russian Foreign Policy. Woodrow Wilson Center Press, 1993, p. 228.
5. [↑](#) Taylor, Alan J. P. (1954). Struggle for the Mastery of Europe 1848–1918. UK: Oxford University Press, σελ. 241. [ISBN 0198812701](#).
6. [↑](#) [Glenny 2000](#), σελίδες 120–127.
7. [↑](#) ^{Άλμα πάνω, στο:7,0 7,1} [Glenny 2000](#), σελίδες 135–137.
8. [↑](#) William Norton Medlicott (1963). [Congress of Berlin and After](#). Routledge, σελ. 14–. [ISBN 978-1-136-24317-2](#).
9. [↑](#) David MacKenzie (1967). [The Serbs and Russian Pan-Slavism, 1875-1878](#). Cornell University Press, σελ. 7.
10. [↑](#) [Understanding Life in the Borderlands](#), σελ. 174. «In the map shown in figure 7.2,... used as a reference at the Congress of Berlin - clear praise for its perceived objectivity.»
11. [↑](#) Ragsdale, Hugh, and V. N. Ponomarev. Imperial Russian Foreign Policy. Woodrow Wilson Center Press, 1993, pp. 239–40.
12. [↑](#) [Glenny 2000](#), σελίδες 135–138.
13. [↑](#) [Albertini 1952](#), σελ. 20.
14. [↑](#) ^{Άλμα πάνω, στο:14,0 14,1} Erich Eyck, Bismarck and the German Empire (New York: W.W. Norton, 1964), pp. 245–46.
15. [↑](#) [Glenny 2000](#), σελίδες 138–140.
16. [↑](#) Kissinger, Henry (1995-04-04). Diplomacy. Simon & Schuster, σελ. 139–143. [ISBN 0-671-51099-1](#).
17. [↑](#) Oakes, Augustus, and R. B. Mowat. The Great European Treaties of the Nineteenth Century. Clarendon Press, 1918, pp. 332–60.
18. [↑](#) Ragsdale, Hugh, and V. N. Ponomarev. Imperial Russian Foreign Policy. Woodrow Wilson Center Press, 1993, pp. 244–46.
19. [↑](#) ^{Άλμα πάνω, στο:19,0 19,1} [Albertini 1952](#), σελ. 32.
20. [↑](#) Walker, Christopher J. (1980), Armenia: The Survival of A Nation, London: Croom Helm, p. 112
21. [↑](#) Walker, Christopher J. (1980), Armenia: The Survival of A Nation, London: Croom Helm, p. 112
22. [↑](#) [Glenny 2000](#), σελίδες 133–134.
23. [↑](#) [Glenny 2000](#), σελ. 151.
24. [↑](#) [Albertini 1952](#), σελ. 19.
25. [↑](#) ^{Άλμα πάνω, στο:25,0 25,1} [Albertini 1952](#), σελ. 33.
26. [↑](#) [Albertini 1952](#), σελίδες 33–34.

Πηγές :

<https://el.wikipedia.org>.

β. <http://nikos-lygeros-poihsh.blogspot.com>.